

**Vabariigi Valitsuse määruse „Õppekoha tegevuskulu piirmäär
ühe kuu kohta 2025. aastal“ eelnõu
seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 7 alusel.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu valmistasid ette Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna haridusjuhtimise ja õpetajapoliitika valdkonna üldhariduse peaekspert Salle Andresson (735 0145; salle.andresson@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna finantsanalüütik Hille Vares (735 0272; hille.vares@hm.ee) ning õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusloome valdkonna juht Indrek Kilk (735 0144; indrek.kilk@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 käsitleb munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalemist, sätestades, et munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub nende valdade või linnade haldusterritooriumil. Paragrahvi 83 lõige 7 sätestab, et Vabariigi Valitsus kehtestab igaks eelarveaastaks õppekoha tegevuskulu piirmäära ühe kuu kohta. Seega on seadusandja volitanud Vabariigi Valitsust iga-aastaselt kehtestama ühe õpilase õppekoha tegevuskulu piirmäära. Piirmäär arvutatakse ja sätestatakse määruks ühe kuu kohta.

Lisaks sätestatakse paragrahvi 83 lõikes 7, et ühe kuu õppekoha tegevuskulu piirmäära kehtestamisel lähtutakse üle-eelmise eelarveaasta munitsipaalkoolide tegevuskulude mahust ja õpilaste arvust sellele eelarveaastale eelneva aasta 10. novembri seisuga.

Tegevuskulu hulka ei arvata:

- 1) riigieelarveliste toetuste arvelt kaetavaid kulusid;
- 2) kooli hoonetega seotud kasutusrendi kulusid;
- 3) põhivara amortisatsiooni ja ümberhindlust;
- 4) põhivara soetamisega seotud käibemaksu kulusid.

Tegevuskulude piirmäär on viimasel viiel aastal kasvanud (vt tabel 1). Seda on mõjutanud õpilaste arvu ja arvlemise piirsummasse kuuluvate kulude muutus.

Tabel 1. Tegevuskulu piirmäär aastatel 2017 – 2025 (eurodes)

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
88	89	91	92	94	96	99	102	109

2025. aasta tegevuskulu piirmäära arvestuse aluseks on võetud 2023. aasta kohaliku omavalitsuse üksuste üldhariduskoolide saldoandmike kulud ning Eesti hariduse infosüsteemis kajastuv õpilaste arv lähtudes 10. novembri 2024. a andmetest. Arvlemise piirsummasse kuuluvatest kuludest on välja jäetud ka riigieelarvest kohalikele omavalitsustele antavad sihtotstarbelised toetused (2023. aastal 38,3 miljonit eurot) nagu vanglaõpe, lõimumine, õpilasüritused jm.

2025. aasta piirmäär on kasvanud võrreldes 2024. aasta piirmääraga 7 euro ehk 6,9% võrra õpilase kohta ühes kalendrikuus. Arvlemise piirsummasse kuuluvate kulude kasv on 4,2% (vt tabel 2). Võrreldes eelneva aastaga kasvasid tööjõukulud 22% (104,1 miljonit eurot) ning majanduskulud 1,7% (2,3 miljonit eurot). Lähtudes eelnevast on 2025. aasta tegevuskulu piirmäära arvestamise aluseks võetud kulude summa **183 945 207**, mis jagatuna 12 kuu ja õpilaste arvuga **141 134** saadakse ühe (1) kuu piirsummaks **109 eurot** (vt tabel 2).

Tabel 2. 2025. aasta õppekoha tegevuskulu piirmäära arvestus ühe kuu kohta võrreldes eelmise aastaga (*sinisel taustal olevad kulud ei ole tegevuskulu piirmäära arvestuses*).

	2022 Saldoandmiku andmed	2023 Saldoandmiku andmed	Muutus
50 - tööjõukulud	474 389 589	578 544 494	22%
55 - majanduskulud	131 589 727	133 886 068	2%
sh 551108 - kinnistute, hoonete, ruumide Üür ja rent (va kinnisvarainvesteeringud)	12 885 929	14 503 982	13%
sh 551138 - üürile ja rendile antud kinnistute, hoonete, ruumide üür ja rent (va kinnisvarainvesteeringud)	4 158	0	-100%
sh 551280 - Üür, rent, kasutusõiguse tasu	538	1 474	174%
sh 552450 - koolitusteenused (ainult arvlemine KOV-de vahel)	16 239 918	17 557 239	8%
60 - muud tegevuskulud	32 325 543	33 544 604	4%
sh 601002 - käibemaks põhivara soetuselt	14 588 773	15 999 466	10%
61 põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	41 083 385	41 439 307	1%
65 - finantstulud/kulud	5 142	38 417	647%
Kulud kokku	679 393 386	787 452 890	16%
sh muud kulud	84 802 701	89 501 469	6%
Toetusfondist kaetavad kulud (v.a investkomponent, koolilõuna)	356 546 152	442 315 559	24%
Tasu töövihikute, õppematerjali ja muude õppekulude katteks	-70 246	-58 507	-17%
Arvlemise piirsummasse kuuluvad kulud	176 576 613	183 945 207	4%
õpilaste arv (v.a erakoolid)	144 921	141 134	-3%
Kuine piirsumma	101,536132	108,6114422	
Kuine piirsumma (ümardatud täisarvuni)	102	109	7%

Tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõikest 2 võivad arveid esitav ja arveldav kohaliku omavalitsuse üksus kokku leppida ka teisiti ehk näiteks selles, et Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud piirsummat omavahelisel arvlemisel ei rakendata või rakendatakse suuremat või väiksemat piirsummat. Sellisel juhul kehtib kokkulepe.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 lõikest 3 lähtudes arvestatakse õpilaste eest, kes saavad tõhustatud tuge või erituge, iga-aastase riigieelarve seadusega toetus kooli tegevuskulude katmiseks. Vabariigi Valitsuse määruse „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“ § 1 lõige 12 näeb ette, et tegevuskulu toetust antakse tõhustatud tuge vajava statsionaarses õppes õppiva

õpilase eest põhikoolis 1-kordses ja gümnaasiumis 1,7-kordses, mittestatsionaarses õppes õppiva õpilase eest põhikoolis 0,7-kordses ja gümnaasiumis 1,3-kordses ning erituge vajava õpilase eest 4-kordses vastava aasta kohta põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 7 alusel kehtestatud õppekoha tegevuskulu aastases piirmääras.

Tegevuskulu arvlemise piirmäär on ka üheks aluseks eraüldhariduskoolide pidajatele tegevuskulutoetuse maksmisel. Erakooliseaduse § 22³ sätestab riigi osalemise eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises. Tegevuskulutoetuse suuruse arvutamise aluseks on tegevuskulutoetuse eraldamisele eelneva kalendriaasta eraüldhariduskoolis õppivate õpilaste arv 10. novembri seisuga Eesti Hariduse Infosüsteemi alusel ja selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille haldusterritooriumil eraüldhariduskool tegutseb, üldhariduskooli õppekoha keskmine tegevuskulu, kuid mitte rohkem kui põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 7 alusel kehtestatud piirmäär.

Määruses on kaks paragrahvi, millest esimene sätestab ühe õppekoha tegevuskulu piirmäära ühe kuu kohta 2025. aastal. Selleks piirmääraks on 109 eurot. Määruse teine paragrahv sätestab määruse jõustumise aja – määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Käesolev määrus loob võimaluse tegevuskulude katmisel erinevate kohaliku omavalitsuse üksuste vahel tagada olukorra, kus üks kohaliku omavalitsuse üksus ei saa nõuda teiselt kohaliku omavalitsuse üksuselt ülemääraselt suurt tegevuskulu katmist.

9. novembril 2017. a on Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium võtnud vastu otsuse nr 5-17-8, millega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmine, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksusele põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõikega 1 pandud kohustuste rahastamise riigieelarvest, kui kohaliku omavalitsuse üksus on taganud kõigile oma rahvastikuregistri järgsetele elanikele võimaluse õppida oma munitsipaalkoolis. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 83 sätestatud regulatsioon kehtib ning kohalikud omavalitsused saavad selle alusel omavahel arveldada või nimetatud paragrahvi lõikest 2 tulenevalt arveldada omavahelisel kokkuleppel teistel tingimustel.

Käesoleva määrusega ei looda eelmiste aastatega võrreldes sisuliselt uut õiguslikku regulatsiooni, kuna õppekoha tegevuskulu piirmäära on Vabariigi Valitsus kehtestanud juba põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse jõustumisest (2010. aastal) alates.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Lähtudes üldhariduskoolides õppivate laste arvu kasvust ja kohaliku omavalitsuse üksuste tegevuskulude kasvust suureneb järgmisel aastal riigieelarvest antav tegevuskulude toetus nii kohalikele omavalitsustele kui ka eraüldhariduskoolide pidajatele. Selleks on vajalikud vahendid riigieelarves planeeritud, summa täpsustub peale 10. novembrit, kui selgub lõplik õpilaste arv.

Määruse eelnõu sätestab ühe õppekoha tegevuskulu piirmäära ühe kuu kohta, kuid ei kohusta sarnaselt seadusega määruses sätestatud summa alusel arvlema. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõige 2 rõhutab omavahelise kokkuleppe sõlmimise võimalust.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

7. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule ja ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendusele, Eesti Kristlike Erakoolide Liidule ja Eesti Vabade Waldorfkoolide Ühendusele.

Kristina Kallas
haridus- ja teadusminister